

Reakcja Unii Europejskiej na pogorszącą się sytuację we wschodniej części Demokratycznej Republiki Konga

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 20 listopada 2008 r. w sprawie reakcji UE na pogarszającą się sytuację we wschodniej części Demokratycznej Republiki Konga

Parlament Europejski,

- uwzględniając konkluzje Rady Unii Europejskiej z dnia 11 listopada 2008 r. w sprawie sytuacji w Demokratycznej Republice Konga (DRK),
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 23 października 2008 r. w sprawie Demokratycznej Republiki Konga: starcia na wschodnich obszarach przygranicznych Demokratycznej Republiki Konga¹,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 21 lutego 2008 r. w sprawie Kiwu Północnego²,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 17 stycznia 2008 r. w sprawie sytuacji w Demokratycznej Republice Konga oraz na temat gwałtów jako zbrodni wojennej³, a także uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie nieprzestrzegania praw człowieka w DRK,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie reakcji Unii Europejskiej na niestabilną sytuację w krajach rozwijających się⁴,
- uwzględniając rezolucję Wspólnego Zgromadzenia Parlamentarnego AKP-UE z dnia 22 listopada 2007 r. w sprawie sytuacji w Demokratycznej Republice Konga, w szczególności we wschodniej części kraju, oraz jej wpływu na sytuację w regionie,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 25 października 2007 r. zatytułowany „Strategie reagowania UE na sytuacje niestabilności – podejmowanie działań w trudnych warunkach na rzecz zrównoważonego rozwoju, stabilności i pokoju” (COM(2007)0643) oraz dołączony do niego dokument roboczy służb Komisji (SEC(2007)1417),
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych nr 60/1 z dnia 24 października 2005 r. w sprawie wyników światowego szczytu 2005, a zwłaszcza jej ustępy 138–140 poświęcone kwestii odpowiedzialności za ochronę ludności cywilnej,
- uwzględniając wnioski ze szczytu Wspólnoty Rozwoju Afryki Południowej, która wyraziła gotowość wysłania „w razie potrzeby” oddziałów pokojowych do Kiwu Północnego,
- uwzględniając oświadczenie Rady z dnia 10 października 2008 r. w sprawie sytuacji we wschodniej części DRK,

¹ Teksty przyjęte, P6_TA(2008)0526.

² Teksty przyjęte, P6_TA(2008)0072.

³ Teksty przyjęte, P6_TA(2008)0022.

⁴ Dz.U. C 282 E z 6.11.2008, s. 460.

- uwzględniając sprawozdanie misji Komisji Rozwoju do Kiwu Północnego z 2008 r.,
 - uwzględniając europejski konsensus w sprawie pomocy humanitarnej, który podpisano w dniu 18 grudnia 2007 r.,
 - uwzględniając art. 103 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że walki między armią DRK, ugrupowaniem zbrojnym Mai Mai, wojskami rebeliantów (Narodowy Kongres na rzecz Obrony Ludu (CNDP)) zdymisjonowanego generała Laurenta Nkundy i bojownikami Demokratycznych Sił na rzecz Wyzwolenia Rwandy (FDLR), a także wojskami ugandyjskiej Armii Oporu Pana nasilają się i nadal powodują ogromne cierpienia ludności cywilnej w Północnym Kiwu,
- B. mając na uwadze, że w niedzielę, 16 listopada 2008 r. były prezydent Nigerii Olusegun Obasanjo, wysłannik ONZ spotkał się z dowódcą rebeliantów, Laurentem Nkundą, i uzgodnił z nim, że zostanie powołana komisja trójstronna, która dopilnuje przestrzegania zawieszenia ognia między armią a rebeliantami, a także mając na uwadze, że istnieje pilna potrzeba wsparcia ze strony mocarstw będących partnerami zaangażowanych państw, w celu doprowadzenia do rozwiązania konfliktu,
- C. mając na uwadze, że trwają intensywne międzynarodowe wysiłki dyplomatyczne, w które zaangażowani są regionalni i europejscy mediatorzy, w celu zapobieżenia eskalacji walk w Kiwu Północnym i ich przekształcenia się w poważny konflikt zbrojny, jaki miał miejsce w Kongo w latach 1998-2003, w który zaangażowanych było sześć państw sąsiednich; mając na uwadze, że regionalny szczyt w sprawie kryzysu we wschodniej części DRK został zorganizowany w dniu 7 listopada 2008 r. w Nairobi;
- D. mając na uwadze, że od chwili wybuchu przemocy, miliony ludzi zostało zabitych i wysiedlonych, a także mając na uwadze, że około 250 000 osób zostało wysiedlonych od czasu wznowienia przez generała Laurenta Nkunde w sierpniu 2008 r. walk w DRK, co doprowadziło do katastrofy humanitarnej na wschodzie kraju;
- E. mając na uwadze, że dysponując mandatem na podstawie rozdziału VII karty ONZ, który uprawnia do użycia wszelkich niezbędnych środków w celu powstrzymania wszelkich prób użycia siły i zapewnienia ochrony cywilów Misja Organizacji Narodów Zjednoczonych w DRK (MONUC):
- nie dysponowała środkami niezbędnymi do ochrony cywilów od czasu niedawnego wznowienia walk na wschodzie DRK, a także do rozbrojenia i dokonania repatriacji bojowników Hutu z Rwandy przebywających obecnie na terytorium DRK,
 - została zmuszona do oczekiwania na pozwolenie Indii i Pakistanu z zakresu wysłania do walki żołnierzy tych państw, wbrew temu, co przewiduje mandat, będący powodem rozmieszczenia MONUC w DRK,
 - nie podjęła interwencji, by zapobiec masakrze ponad 200 osób, która miała miejsce w dniu 5 listopada 2008 r. w Kiwandja, mimo iż znajduje się tam jedna z jej baz wojskowych,
- F. mając na uwadze, że Rada Bezpieczeństwa ONZ dyskutowała ponownie na temat sytuacji we wschodniej części DRK w dniu 11 listopada 2008 r., nie osiągając porozumienia w kwestii wzmocnienia MONUC o dodatkowe 3000 żołnierzy, o które wnioskowała

MONUC,

- G. mając na uwadze, że jedynie 6000 żołnierzy MONUC, z ogółem 17 000 żołnierzy obecnych na terytorium DRK, rozlokowano w Północnym Kiwu, mając na uwadze, że jedynie 6000 żołnierzy MONUC, z ogółem 17 000, rozlokowano w Północnym Kiwu,
- H. mając na uwadze, że członkowie Rady Bezpieczeństwa ONZ - Belgia, Francja, Włochy i Wielka Brytania - niezmiennie odmawiały przyznania MONUC dodatkowych środków na wypełnianie jej misji; mając na uwadze, że Rada Unii Europejskiej wzywa do ściślejszej współpracy między UE, jej państwami członkowskimi i MONUC;
- I. mając na uwadze, że z inicjatywy komisarza Louisa Michela miał miejsce szczyt w Nairobi, podczas którego prezydent DRK, Joseph Kabila, oraz Ruandy, Paul Kagame, uzgodnili natychmiastowe wprowadzenie w życie wszystkich porozumień zawartych w przeszłości w celu zapewnienia pokoju i trwałej stabilności politycznej,
- J. mając jednak na uwadze, że w następstwie tego spotkania nie doszło na wschodzie DRK do natychmiastowego przerwania ognia, i że nadal toczyły się walki zbrojne pomiędzy stronami konfliktu, co poważnie dotknęło ludność cywilną,
- K. mając na uwadze, że MONUC wyraźnie ustaliła, że Bojownicy Laurenta Nkundy otrzymują wsparcie z Ruandy, i że sekretarz generalny ONZ, Ban Ki Moon, wezwał przywódców afrykańskich do wzięcia „historycznej odpowiedzialności w tej krytycznej chwili dla regionu, Afryki i świata”,
- L. mając na uwadze, że organizacje humanitarne niosą obecnie pomoc 200 000 uchodźców w obozach zgrupowanych wokół miasta Goma i szacują, że do 1 mln osób cywilnych rozproszyło się w stepie, żeby uciec przed przemocą; mając na uwadze, że sytuacja w obozach uchodźców pogarsza się z dnia na dzień, a Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców wyraża zaniepokojenie możliwością militaryzacji tychże obozów,
- M. mając na uwadze, że od momentu eskalacji konfliktu na wschodzie DRK doszło do znacznego zwiększenia rekrutacji dzieci na żołnierzy,
- N. mając na uwadze, że wojska DRK i bojownicy FDLR są zaangażowani w eksploatację i komercjalizację minerałów na wschodzie DRK,
- O. mając na uwadze, że parlamentarzyści DRK ustanowili plan zakończenia kryzysu na wschodzie kraju, wzywający do pełnej mobilizacji na rzecz wojskowego, politycznego i dyplomatycznego dialogu pomiędzy stronami konfliktu,
- P. mając na uwadze, że ministrowie spraw zagranicznych Francji i Wielkiej Brytanii, Bernard Kouchner i David Milliband zalecili, by wzmocnić MONUC, nie zaś wysłać siły europejskie do Kiwu Północnego, przy czym jednocześnie podkreślili, że wysłanie tychże sił nie jest w sytuacji konieczności wykluczone,
- Q. mając na uwadze, że nastąpiło pogorszenie się stanu epidemiologicznego w Kiwu Północnym, przy stałym rozwoju cholery, odry i kokluszki związanego z masowymi przesiedleniami ludności i jej osiedlaniem się w miejscach tymczasowych,

1. wyraża najwyższy niepokój w związku z nasileniem starć w Kiwu Północnym i następstwami dla ludności wschodnich obszarów DRK i całego regionu, w szczególności następstwami humanitarnymi wynikającymi z ostatniej ofensywy CNDP, która pociągnęła za sobą znaczną liczbę osób wysiedlonych i zamordowanych w Kiwu Północnym ;
2. wyraża głębokie oburzenie z powodu masakr, zbrodni przeciwko ludzkości i przemocy seksualnej wobec kobiet i dziewcząt we wschodnich prowincjach DRK i wzywa wszystkie właściwe organy krajowe i międzynarodowe, aby systematycznie pociągały sprawców tych przestępstw do odpowiedzialności; wzywa Radę Bezpieczeństwa ONZ, aby w trybie pilnym przyjęła wszelkie środki pozwalające rzeczywiście zapobiec dalszym atakom na ludność cywilną we wschodnich prowincjach DRK;
3. z zadowoleniem przyjmuje decyzje podjęte przez Komisję i państwa członkowskie o zwiększeniu pomocy humanitarnej dla ludności cywilnej dotkniętej tą sytuacją kryzysową; podkreśla, że różne organizacje humanitarne borykają się z trudnościami w udzielaniu pomocy humanitarnej w związku ze stanem bezpieczeństwa w Kiwu Północnym; wzywa wszystkie zaangażowane strony, żeby zagwarantowały dostęp do ludności poddanej zagrożeniu oraz bezpieczeństwo pracowników organizacji humanitarnych, żeby zachować obecność pomocy humanitarnej; przypomina, że środki i siłę wojskową należy wykorzystywać wyłącznie w bardzo ograniczonej liczbie przypadków i tylko w ostateczności jako wsparcie działań humanitarnych;
4. przypomina o swym stanowczym przekonaniu, że procesy pokojowe z Amani i Nairobi nadal stanowią właściwe ramy stabilizacyjne dla sytuacji na wschodzie DRK w długiej perspektywie czasowej;
5. nalega na Laurenta Nkundę, aby respektował swoją deklarację popierającą proces pokojowy we wschodniej części DRK, ogłoszoną po rozmowach ze specjalnym wysłannikiem sekretarza generalnego ONZ i byłym prezydentem Republiki Nigerii, Olusegunem Obasanjo; w związku z tym wzywa CNDP do natychmiastowego powrotu do procesu pokojowego z Amani; potwierdza swoje poparcie dla władz DRK szukających politycznego rozwiązania kryzysu; z zadowoleniem przyjmuje plan przedstawiony przez parlamentarzystów DRK, w którym wzywają do powszechnej mobilizacji na rzecz wojskowego, politycznego i dyplomatycznego dialogu;
6. jest zdania, że należy zwołać międzynarodową konferencję w Regionie Wielkich Jezior Afrykańskich w celu znalezienia skutecznego rozwiązania politycznego konfliktu i promowania silnej integracji regionalnej, z korzyścią dla wszystkich państw w regionie;
7. podkreśla konieczność dalszych starań na rzecz zakończenia działalności zagranicznych grup zbrojnych we wschodniej części DRK, a zwłaszcza FDLR; wzywa rząd DRK i pozostałych krajów regionu do podjęcia niezbędnych dla osiągnięcia tego celu kroków; z zadowoleniem przyjmuje porozumienie zawarte między DRK i Rwandą, ogłoszone przez ministrów spraw zagranicznych obu krajów, umożliwiające rwandyjskim grupom wywiadowczym pobyt na terenie DRK i współpracę z armią DRK w celu położenia kresu obecności FDLR w regionie;
8. wzywa Unię Afrykańską, Radę Bezpieczeństwa ONZ i kluczowe podmioty międzynarodowe, łącznie z UE, Stanami Zjednoczonymi i Chinami, do zwiększenia nacisków wywieranych na wszystkie strony konfliktu w celu kontynuacji procesu pokojowego, aby znaleźć rozwiązanie problemu kontroli zasobów mineralnych i osiągnąć

szerokie porozumienie pokojowe zamiast zwykłego zawieszenia broni; ponadto wzywa te podmioty do wywierania nacisku na Ruandę i Ugandę, aby kraje te zobowiązały się do powstrzymania swobodnego przemieszczania się i operacji żołnierzy Nkundy na swoim terytorium;

9. wzywa wszystkie zainteresowane strony do przywrócenia rządów prawa i położenia kresu bezkarności, szczególnie w związku z masowymi gwałtami na kobietach i dziewczętach oraz przymusowym wcielaniem dzieci do sił zbrojnych;
10. wzywa rząd DRK do opracowania wraz z Ruandą i MONUC planu identyfikacji i schwytania przywódców ludobójstwa w Demokratycznych Siłach na rzecz Wyzwolenia Ruandy oraz zaproponowania możliwości przesiedlenia na terenie DRK lub ponownej integracji w Ruandzie tym, którzy nie uczestniczyli w ludobójstwie i wyrażają chęć demobilizacji;
11. wzywa władze DRK do natychmiastowego położenia kresu przemocy i grabieżom, których dopuszczają się żołnierze rządowi i których świadkami byli przedstawiciele Biura ONZ ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej;
12. wzywa państwa członkowskie UE do wprowadzenia w życie zalecenia grupy ekspertów ONZ w sprawie bezprawnej eksploatacji bogactw naturalnych Demokratycznej Republiki Konga, a także w sprawie sankcji wobec osób i firm, którym udowodniono działanie na szkodę kraju, w celu ustabilizowania sytuacji;
13. podkreśla, że nielegalna eksploatacja bogactw naturalnych we wschodniej części DRK jest źródłem finansowania dla grup rebeliantów, a zatem także powodem braku stabilizacji w tym regionie; przypomina o znaczeniu zwalczania tego rodzaju nielegalnej eksploatacji przez grupy rebeliantów i rządy w regionie; w związku z tym wzywa władze DRK, w porozumieniu z MONUC, do likwidacji źródeł finansowania grup rebeliantów poprzez uniemożliwienie im dostępu do zaopatrzenia w kopaliny (zwłaszcza diamenty, koltan i złoto) i do szlaków handlowych;
14. wzywa Radę i Komisję, by w rozmowach z rządami DRK i państw sąsiadujących nalegały na wdrożenie skutecznych systemów ustalania i dowodzenia pochodzenia zasobów naturalnych, takich jak złoto, kasyteryt (ruda cyny), koltan, kobalt, diamenty, pirochlor i drewno, co powinno obejmować zgodę na rozmieszczenie na ich terytoriach posiadających mandat ONZ obserwatorów nadzorujących wywóz zasobów naturalnych z DRK oraz zapewnienie im ochrony;
15. ponawia wezwanie do rzeczywistego wdrożenia mechanizmów kontrolnych, analogicznych do procesu z Kimberley, dotyczących świadectw pochodzenia zasobów naturalnych wwożonych z DRK do UE;
16. wzywa Komisję i państwa członkowskie do zagwarantowania, że europejskie przedsiębiorstwa nie handlują, nie pośredniczą w handlu ani nie importują produktów pochodnych kopaliny, które zostały pozyskane w sposób przynoszący korzyści grupom zbrojnym w DRK, oraz pociągnięcia do odpowiedzialności każdego, kto kontynuuje takie praktyki;
17. wzywa Radę i Komisję do dołożenia wszelkich starań na rzecz znalezienia politycznego rozwiązania, które jest jedynym sposobem zakończenia konfliktów w DRK; z

zadowoleniem przyjmuje w związku z tym inicjatywę komisarza L. Michela zorganizowania spotkania prezydenta DRK i prezydenta Republiki Rwandy w Nairobi; wzywa Komisję do nawiązania współpracy z władzami DRK w celu wdrożenia umowy dotyczącej powrotu bojowników FDLR do Rwandy; wzywa władze DRK i Republiki Rwandy do zacieśnienia współpracy w celu realizacji zobowiązań podjętych w Nairobi oraz do nadania priorytetowego znaczenia dialogowi i konsultacjom mającym na celu wspieranie zaprowadzenia trwałego pokoju we wschodniej części DRK i stabilizacji w regionie;

18. wzywa do stosowania zasady „zero tolerancji” w odniesieniu do przemocy seksualnej wobec kobiet i dziewcząt, stosowanej jako narzędzie walki, i domaga się nałożenia surowych sankcji karnych na sprawców tych zbrodni; zwraca uwagę na znaczenie dostępu do usług zdrowotnych w sytuacjach konfliktu i w obozach dla uchodźców, szczególnie w świetle niedawnych wybuchów epidemii cholery, kokluszki i odry;
19. ponownie podkreśla swoje poparcie dla MONUC w dramatycznych okolicznościach, w których jej obecność – mimo słabych punktów – jest niezbędna, i domaga się, żeby uczyniono wszystko, by MONUC mogła w pełni realizować swój mandat i uciekać się do użycia siły zbrojnej w celu ochrony zagrożonych osób; w związku z tym wzywa Radę, a w szczególności Belgię, Francję, Włochy i Wielką Brytanię do odgrywania wiodącej roli w zagwarantowaniu, że Rada Bezpieczeństwa oraz Departament Operacji Pokojowych ONZ poprzę MONUC, zwiększając jego zdolności operacyjne w zakresie odpowiedniego wyposażenia i potencjału ludzkiego.
20. wzywa Radę do wystąpienia do Rady Bezpieczeństwa ONZ o wyposażenie MONUC w mandat i środki pozwalające na rozwiązanie problemu eksploatacji kopalni przez grupy zbrojne, w tym dzięki monitorowaniu i kontrolowaniu kluczowych przejść granicznych, lądowisk, wybranych obszarów wydobywania i tras dostaw;
21. nalega, aby w przypadku wysłania dodatkowych sił wojskowych ich mandat koncentrował się na ochronie cywilów, a także na wsparciu i wkładzie na rzecz poszanowania nowych porozumień pokojowych, które mogą zostać zawarte;
22. wzywa Radę i Komisję do przygotowania, wraz z rządem DRK, ONZ i innymi ważnymi darczyńcami, nowego planu szeroko zakrojonego rozbrojenia, demobilizacji i reintegracji (DDR) w DRK opartego na koncepcji UE dotyczącej DDR i na ambitnej strategii reformy sektora bezpieczeństwa dla danego kraju w oparciu o unijne ramy polityczne reformy sektora bezpieczeństwa, które będą odpowiednio finansowane przez Wspólnotę i WPZiB;
23. wzywa rząd DRK do dołożenia wszelkich starań w celu identyfikacji osób odpowiedzialnych za zbrodnie wojenne popełnione w regionie i postawienie ich przed sądem;
24. wzywa Radę i Komisję do natychmiastowego wdrożenia na szeroką skalę programów pomocy humanitarnej i medycznej dla ludności cywilnej oraz jej ponownej integracji we wschodniej części DRK, koncentrując się w szczególności na pomocy kobietom i dziewczętom będącym ofiarami przemocy seksualnej, aby wyjść naprzeciw doraźnym potrzebom oraz przygotować się do koniecznej przyszłej odbudowy; zwraca uwagę na rolę kobiet w odbudowywaniu zniszczonych wspólnot;
25. z zainteresowaniem odnotowuje powołanie grupy mediatorów, w której znajduje się były prezydent Republiki Nigerii Olusegun Obasanjo i były prezydent Zjednoczonej Republiki

Tanzanii Benjamin Mkapa; wzywa Radę do współpracy z międzynarodową konferencją w regionie Wielkich Jezior i Unią Afrykańską w celu ustabilizowania sytuacji we wschodniej części DRK;

26. wzywa Radę do współpracy z międzynarodowymi i regionalnymi mediatorami w celu otwartego postawienia kwestii finansowych roszczeń stron konfliktu w kontekście trwających zabiegów mediacyjnych;
27. wzywa Radę i Komisję do uważnego śledzenia sytuacji humanitarnej i bezpieczeństwa na wschodzie DRK w celu bardziej szczegółowego określenia poszczególnych kierunków działania, które mogą być zakładane w świetle okoliczności;
28. zobowiązuje swojego Przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, rządów i parlamentom państw członkowskich, przewodniczącemu Komisji Unii Afrykańskiej, przewodniczącemu Parlamentu Panafrykańskiego oraz rządów i parlamentom Demokratycznej Republiki Konga i innych państw członkowskich Wspólnoty Rozwoju Afryki Południowej.